

MILJØstyrelsen
Erhverv

21. april 2008
j. nr. MST 147-00023
san

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGET

Kommissionens forslag om opstilling af miljømærkekriterier for produktgruppen madrasser under EU's miljømærkeordning (Blomsten).

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag om fastsættelse af kriterier for madrasser. Forslaget til miljømærkekriterier er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Kommissionen, ledet af Frankrig. Det er tredje gang der udvikles kriterier for madrasser. For de nu fremsatte kriterier for madrasser fremlægger Kommissionen ikke markedsdata for, hvorledes og hvor meget forslaget vil betyde for miljøbeskyttelsesniveauet i EU, men det er vurderingen, at miljømærkekriterierne niveaumæssigt placerer sig godt i forhold til eksisterende national og EU lovgivning indenfor f.eks. krav til skovdrift, kemikalier og opløsningsmidler.

Kommissionen udsendte d. 9. april, kl. 20.02 de endelige forslag til afstemning. Forslagene indeholder sidste øjeblikkeændringer, der ikke er argumenteret for. Det drejer sig bl.a. om krav til flammehæmmere, phthalater, biocider og certificeret skovdrift. For en del af ændringernes vedkommende er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at se de endelige konsekvenser, og regeringen er derfor forbeholden overfor en del af disse ændringer. Det fremgår af den endelige regeringsholdning og indstilling, at Danmark lægger afgørende vægt på, at halogenerede flammehæmmere udelukkes af miljømærkning af madrasser, men at Danmark i øvrigt støtter forslaget. Danmark finder i øvrigt Kommissionens arbejdsmetode for kritisabel.

1. Status

Kommissionen har den 9. april 2008 (kl. 20.02) fremsendt ovennævnte forslag. Forslaget har hjemmel i art. 6, stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1980/2000 af 17. juli 2000 (miljømærkeforordningen) om en revideret ordning for tildeling af et EF-miljømærke.

Forslagene behandles i et forskriftudvalg i overensstemmelse med forordningens art. 17, jf. art. 5 i Rådets afgørelse 1999/468/EF (1999/468/EF art. 5). Hvis der er kvalificeret flertal for kriterierne, udsteder Kommissionen afgørelsen. Opnås der ikke kvalificeret flertal, kan Kommissionen forelægge sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig mod det. Hvis der er kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen.

Første kriterier for madrasser er udviklet i	1998	De nye kriterier er version nummer	3
Antallet af virksomheder i EU med licens til madrasser marts 2008):	7	Heraf danske virksomheder med licens til madrasser	2
Antallet virksomheder i EU med licens til Blomsten (marts 2008):	566	Heraf danske virksomhed med licens til Blomsten	50

Afstemning er planlagt til d. 24. april 2008. Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.

2. Formål og indhold

Definitionen af produktgruppen er:

- En overflade til at sove/hvile sig på indendørs. Produktet består af et betræk af tekstil, hvori der er fyldt madrasfyld, og som kan placeres i en eksisterende sengeramme.

- Madrasfyldet kan bestå af: latex eller polyurethan, og fjedre. En springmadras defineres som en betrukket madras med fjedre, hvor der ovenpå er anbragt madrasfyld.

- Produktgruppen inkluderer strukturer af træ, der støtter madrassen (boks madrasser). Madrasser kan være med eller uden aftageligt/vaskbart betræk.

Luft- og vandmadrasser er ikke inkluderet. Madrasser, der i hospitals- og plejesektoren skal CE-mærkes og hører under Lægemedieldirektivet, er heller ikke inkluderet.

Kriteriesættet indeholder kriterier til beskyttelse af miljøet (set i et livscyklusperspektiv), kvalitet samt information til forbrugerne.

Der er i denne sammenhæng lagt særlig vægt på at minimere påvirkningen af indeklimaet, at begrænse brugen af farlige kemikalier, og holdbarhed af produktet

Miljøbeskyttelsesniveauet i forslaget til miljømærkning af madrasser omhandler især:

Latex eller polyurethan skum (PUR) skal overholde kriterier for:

Ekstraherbare tungmetaller, formaldehyd, VOC (afdampelige organiske opløsningsmidler), urenheder i pigmenter og farvestoffer. Der må ikke anvendes kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsskadelige farver (dvs. med CMR effekter),

PUR skum må ikke opskummes med halogenerede gasarter, såsom de chlorerede ozonnedbrydende og/eller chlorerede gasser med drivhuseffekt, f.eks. gasserne CFC, HCFC, HFC og det muligt kræftfremkaldende opskumningsmiddel: dichlormethan.

Mono-, di-, eller triorganiske organotinforbindelser må ikke anvendes.

Flammehæmmere. Der er usikkerhed om kriterierne udelukker brugen af halogenerede (inkl. bromerede) flammehæmmere! Miljøstyrelsen har mundtligt fået bekræftet, at kriterierne ikke udelukker disse flammehæmmere. Øvrige flammehæmmere må ikke have CMR-effekter eller være klassificeret som miljøfarlige.

Tekstil/betræk:

Tekstilet til en miljømærket madras skal overholde de samme krav til produktionsprocessen, som miljømærket tekstil skal overholde (kriterier udviklet parallelt med kriterier til madrasser). Dvs. tekstilet kan enten være miljømærket med Blomsten, eller være forarbejdet efter de samme kriterier som miljømærket tekstil. Der stilles ikke decideret krav til råvaren (bomuld eller uld).

Den færdige madras:

Der stilles krav til del-produkters (byggeplader, lime, overfladebehandling) indhold af formaldehyd og VOC'er, og endelig skal den færdige madras's emission af formaldehyd og VOC'er afprøves.

Der stilles krav til den færdige madras's kvalitet og holdbarhed i form af fasthed for madrassen.

Skovdrift. Træ fra Europa skal være drevet efter principperne for bæredygtig skovdrift som defineret i 1) Resolution 1 fra den anden Ministerkonference for beskyttelse af skove i Europa (Helsinki, juni 1993), 2) de Paneuropæiske guidelines for bæredygtig skovdrift fra den tredje Ministerkonference for beskyttelse af skove i Europa (Lissabon, juni 1998) og 3) de forbedrede Paneuropæiske indikatorer for bæredygtig skovdrift fra den fjerde Ministerkonference for beskyttelse af skove i Europa (Wien, april 2003).

Træ fra skove udenfor Europa skal som minimum leve op til FN's principper (UNCED Forest Principles, Rio de Janeiro, juni 1992) og, hvor det er relevant, leve op til kriterierne eller retningslinierne for bæredygtig skovdrift som vedtaget ved de respektive internationale og regionale initiativer (ITTO, Montreal Processen, Parapoto Processen, UNEP/FAO Dry-Zone Afrika initiativet).

Der skal anvendes en vis andel certificeret træ i såvel massivt træ som bygningsplader (spånplader, krydsfiner og f.eks. MDF-plader). Kommissionen har tidligere angivet 70 %, hhv. 40 %, men har i det sidst udsendte udkast ikke angivet en nærmere %-sats. Den vil blive meddelt før afstemning! Ucertificeret træ må ikke komme fra områder, hvor der er tvist om ejerforhold og brugsrettigheder (*disputed land*), urskov (*primary*

old growth forests), ulovlig hugst (som det defineres i Kommissionens meddelelse om en handlingsplan for FLEGT, (*Forest Law Enforcement, Governance and Trade*), og endelig må ucertificeret træ ikke stamme fra områder med høje beskyttelsesværdier – defineret som skove, som er udlagt til naturbeskyttelsesformål, hvor skovbrugsaktiviteter ikke er tilladt (*Uncertified high conservation value forests*).

Overfladebehandlingsmidler/coating mm. Overfladebehandlingsmidler, tilsætningsstoffer og lime skal overholde de generelle krav til sundhedsskadelige og miljøfarlige stoffer. Midlerne må maksimalt indeholde 5% organiske opløsningsmidler (VOC).

Levetid og sikkerhed. Madrasser skal overholde relevante EN normer, subsidiært ISO standarder i forhold til at madrassen ikke mister højde (fasthed) med tiden.

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen har ikke redegjort herfor. Da formålet med forslaget er at udvide rækken af produktgrupper i en allerede gældende fællesskabsregulering, vurderes det, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget medfører ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljømærkeordningen er frivillig, hvorfor forslaget ikke forventes at medføre konsekvenser for stat, regioner, kommuner eller erhvervsliv.

Beskyttelsesniveau

Det vurderes, at forslaget påvirker beskyttelsesniveauet positivt. Ift. miljøeffekten, er det ikke godtgjort, at kriterieniveauet vil omfatte den miljømæssigt bedste tredjedel af markedet, som ellers er målsætningen ved fastsættelsen af miljømærkekriterierne under miljømærkeordningen.

5. Høring

Det seneste udkast til Kommissionsbeslutning for madrasser har været i høring hos medlemmerne af Danmarks miljømærkenævn. Der er ikke indkommet høringssvar.

Til Kommissionens forslag af 9. april 2008 er der i Specialudvalget kommet høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening (DN) og Forbrugerrådet (FBR) efter høring i EU specialudvalget.

DN skriver:

Generelt tilslutter Danmarks Naturfredningsforening sig kritikken af såvel metode som foreslåede kriterier i de fire rammenotater, og hermed også de indstillinger, som rammenotaterne indeholder.

De mere lempelige metoder og kriterier, som generelt ses i Blomstens kriterieudvikling understreger betydningen af, at vi fortsat er afhængige af såvel Svanen som Blomsten i dansk miljømærkning. Blomsten er stadig på mange områder for svag i kriterierne, bl.a. fordi industriens lobbykræfter i Bruxelles er langt stærkere end miljø og forbruger.

FBR skriver:

Forbrugerrådet beklager den korte svarfrist og henviser til de europæiske organisationer EEB og BEUC høringssvar til Kommissionen (ikke vedlagt).

Der er flere punkter der bør ændres og som Danmark bør kæmpe for: der skal ikke tillades flammehæmmere og biocider i madrasser, og i tekstiler til madrasser.

Miljøministeriet har efter høringsfristens udløb i Specialudvalget modtaget et samlet høringssvar fra Det Økologiske Råd, Danmarks Naturfredningsforening og CO-Industri, som overordnet tilslutter sig den danske holdning.

6. Forhandlingssituationen

Kriterieudviklingen har været ledet af Frankrig. Grundlæggende er der nogen inkonsistens i kriterieopbygningen mellem f.eks. kriterier for madrasser og møbler, til trods for åbenbare ligheder, og at Frankrig er leder af kriterieudviklingen for begge produktgrupper. Danmark har forsøgt at belyse inkonsistensen, der f.eks. består i, at kriterier i madrasser udelukker brugen af mono-, di- og triorganiske forbindelser, mens kriterier for møbler udelukker brugen af organotinforbindelser. Forskellen er ikke argumenteret, og giver berettiget tvivl om kriterieudviklingen. Det er endvidere problematisk, at Kommissionen ikke angiver præcise mål for indholdet af certificeret træ.

Væsentlige diskussioner har været:

Indholdsstoffer i produktionen af madrassen

Der har været stor fokus på, at stoffer til produktionen af en miljømærket madras, skulle overholde skrappe krav. En vurdering af indholdsstofferne i forhold til kravene i Svanemærkets krav til madrasser viser en stor overensstemmelse i opstillingen af krav. Blomsten stiller endvidere et krav om en samlet VOC emission fra hele madrassen. Dette gør Svanen ikke. Det vurderes positivt at Blomstens VOC krav omfatter hele madrassen.

Svanen stiller krav om, at halogenerede flammehæmmere, PVC og phthalater ikke må anvendes, mens phthalater ikke er direkte udelukket i Kommissionens sidst udsendte forslag. I stedet reguleres phthalater via kravene til sundhedsskadelige og miljøfarlige stoffer. Væsentligt er også forskellen i kravet til flammehæmmere, se nedenfor.

Flammehæmmere. Danmark har foreslået og støttet, at halogenerede (bromerede og chlorerede) flammehæmmere udelukkes af miljømærkede madrasser. Kommissionen har i sit sidste udkast ændret ordlyden, så der hersker berettiget tvivl om de halogenerede flammehæmmere faktisk er udelukket, eller om det kun er de halogenerede flammehæmmere, der i øvrigt udelukkes af kriterier som øvrige ikke-halogenerede flammehæmmere (bl.a. CMR-effekter og miljøfarlighed).

Skovdrift

Kravene til indhold af certificeret træ har været meget diskuteret. Miljøorganisationerne har anført at det kun er 100% FSC-certificeret træ, der bør komme i betragtning i Blomsten. Kommissionen angiver i det sidst udsendte forslag ikke en andel certificeret træ, men har i et tidligere udkast anført hhv. 70% for massivt træ og 40% for træ til byggeplader. Krav om lovligt træ er forbundet til EU Kommissionens arbejde med FLEGT (EU's handlingsplan for "Forest Law Enforcement and Trade").

7. Regeringens holdning

Regeringen agter at støtte de foreliggende kriterier, såfremt kravet til halogenerede flammehæmmere præciseres og udelukker disse forbindelser. Der lægges vægt på ligheden til Svanemærkets kriterier med hensyn til indholdsstoffer og VOC'er, herunder formaldehyd. På to afgørende punkter er der forskel. Det er phthalater og halogenerede flammehæmmere.

Det er regeringens holdning, at miljømærkede produkter ikke må indeholde miljø- og sundhedsskadelige stoffer. Derfor vil Danmark arbejde for at brugen af phthalater begrænses endnu mere. I forhold til de gældende miljømærkekriterier er kravet til phthalater skærpet, idet der kun må anvendes phthalater, der er risikovurderet. Disse omfatter de seks phthalater, der er reguleret i legetøj og småbørnsartikler gennem direktiv 2005/84/EF. Af disse 6 er DEHP, DBP og BBP klassificeret som reproduktionstoksiske, og må ikke anvendes i miljømærkede madrasser. Regeringen vil arbejde for at de 3 øvrige phthalater i direktiv 2005/84/EF, DINP, DNOP og DIDP ikke må anvendes i miljømærkede madrasser.

Kommissionens sidste øjeblikkendring af kravet til halogenerede flammehæmmere giver berettiget tvivl om de faktisk er udelukket, eller om f.eks. deca-BDE kan anvendes. Danmark lægger afgørende vægt på, at bl.a. deca-BDE ikke kan anvendes i et miljømærket produkt.

Danmark vil arbejde for at teksten præciseres (så der ikke er tvivl om kriteriets ordlyd), og vil lægge afgørende vægt på, at miljømærkede madrasser ikke må indeholde halogenerede flammehæmmere. Danmark finder det utænkeligt, at f.eks. deca-BDE, der er forbudt i elektrisk udstyr (der er omfattet af indsamlingsordninger) kan tillades i en miljømærket madras, hvor der er risiko for udvaskning til vandmiljøet ved vask af f.eks. madrasbetræk, eller senere ende i forbrændingsanlæg, hvor de halogenerede forbindelser kan omdannes til endnu mere skadelige stoffer. Endelig vil der være lande, hvor en madras kan ende på deponi.

Danmark kan tilslutte sig et krav om, at alt træ, som skal miljømærkes med EU's miljømærke, Blomsten, skal komme fra lovligt og bæredygtigt drevne skove. Danmark støtter krav til certificeret træ, men anerkender også at mængderne af certificeret træ kan være begrænset, hvorfor krav om 100% certificeret træ ikke er realistisk på nuværende tidspunkt. Danmark kan støtte Kommissionens tidligere udmelding om indhold af certificeret træ, dvs. hhv. 70% for massivt træ og 40% for træ til bygningsplader, men forholder sig afventende i forhold til Kommissionens endelige forslag om, hvor meget certificeret træ der skal indgå.

Danmark lægger afgørende vægt på at træ ikke må stamme fra ulovlig skovdrift. Dokumentationskravet opfylder kriterierne i FLEGT arbejdet, men Danmark vil arbejde for at to vigtige forhold omkring dokumentation af ucertificeret træ tydeliggøres. Der bør 1) indføres et krav om en deklARATION fra leverandør og dennes underleverandør om, at ucertificeret træ ikke stammer fra ulovlig skovdrift. De nuværende krav stiller ikke præcise krav tilbage i leverandørkæden, og 2) at få præciseret i kriterierne og dokumentationen, at det dokumenteres hvor selve træet er fældet (bl.a. navn på træart, geografisk placering af stedet hvor træet er fældet) og ikke kun fra det seneste sted træet har undergået forarbejdning (udskæring på savværk, der kan ligge langt fra, hvor træet er fældet).